

Bog anmeldelser

I. Grünbaum og Hanna Kobylinski: Kina og Stormagterne. 1942. 202 Sider 8°, 2 Kort-Bilag. Uindb. Kr. 3.—. Udgivet af Institutet for Historie og Samfundøkonomi. I Kommission hos Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag.

Forfatterne af denne Bog har sat sig som Hovedopgave at gøre Rede for Stormagternes Interesser i Kina og specielt Forholdet mellem Kina, de europæiske Stormagter og U. S. A., medens Japans Indflydelse i Kina — som man skulde synes, det i en moderne Beskrivelse af Kina maatte være vanskeligt at se bort fra — kun behandles i Forbigaaende.

Det indledende Kapitel har Forfatterne kaldt »Kinas Geografi«, en meget pretentiøs Betegnelse for nogle faa Sider med spredte Bemærkninger om Kinas Naturforhold og Befolkningens Fordeling paa Provinser. Afsnittet om Kinas Klima (p. 8—10) er under al Kritik til Trods for, at det holder sig til ganske elementære Betragtninger. Eksempelvis har Forf. søgt at karakterisere Kinas forskellige Klimaprovinser — og drager endog Sammenligning med Danmark! — paa Grundlag af en saa intetsigende Faktor som Aarets Middeltemperatur. Hovedparten af de værdifulde geografiske Oplysninger, som findes i Bogen, maa søges i Kapitlerne 3, 4 og 5, der omhandler henholdsvis: Kinas Raastoffer (3), De indre kinesiske Betingelser for den økonomiske Udvikling (4) og Kinas Trafikforhold (5).

Afsnittene om Kinas Raastofproduktion og Kinas Trafik er efter Anmelderens Mening Bogens bedste og giver en virkelig god og grundig Fremstilling af Ressourcer og Produktion af de vigtige Raastoffer og af den sidste Menneskealders Udvikling inden for Kinas Trafikforhold, specielt Jernbanernes Udvikling.

Ogsaa Kapitlerne om Kinas Udenrigshandel (6) og Investeringer (7) giver en letlæselig og dog indgaaende Fremstilling af de behandlede Forhold. Som Helhed giver denne Bog saaledes uden Tvivl den fyldigste og mest moderne Oversigt over Kinas Erhvervsliv (÷ Landbrug), som er udgivet paa Dansk. En Undtagelse gælder dog beklageligt nok Kinas vigtigste Erhverv, Landbruget, som beskæftiger 80 % af Kinas 420 Mill. Mennesker, og som ikke desto mindre i det foreliggende Arbejde i paafaldende Grad behandles som Stedbarn. Kun rent en passant behandles de herhenhørende Spørgsmaal, og enkelte Steder gives paa Grundlag af Vahl og Hatt: »Jorden og Menneskelivet« en lille skematisk Oversigt i Omfang svarende til, hvad man kan finde i en middelstor Skolebog. Inden for dansk Litteratur maa man altsaa stadig ty til »Vahl og Hatt«, naar det gælder en indgaaende Fremstilling af Kinas Hovederhverv.

Bog anmeldelser

I. Grünbaum og Hanna Kobylinski: Kina og Stormagterne. 1942. 202 Sider 8°, 2 Kort-Bilag. Uindb. Kr. 3.—. Udgivet af Institutet for Historie og Samfundøkonomi. I Kommission hos Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag.

Forfatterne af denne Bog har sat sig som Hovedopgave at gøre Rede for Stormagternes Interesser i Kina og specielt Forholdet mellem Kina, de europæiske Stormagter og U. S. A., medens Japans Indflydelse i Kina — som man skulde synes, det i en moderne Beskrivelse af Kina maatte være vanskeligt at se bort fra — kun behandles i Forbigaaende.

Det indledende Kapitel har Forfatterne kaldt »Kinas Geografi«, en meget pretentiøs Betegnelse for nogle faa Sider med spredte Bemærkninger om Kinas Naturforhold og Befolkningens Fordeling paa Provinser. Afsnittet om Kinas Klima (p. 8—10) er under al Kritik til Trods for, at det holder sig til ganske elementære Betragtninger. Eksempelvis har Forf. søgt at karakterisere Kinas forskellige Klimaprovinser — og drager endog Sammenligning med Danmark! — paa Grundlag af en saa intetsigende Faktor som Aarets Middeltemperatur. Hovedparten af de værdifulde geografiske Oplysninger, som findes i Bogen, maa søges i Kapitlerne 3, 4 og 5, der omhandler henholdsvis: Kinas Raastoffer (3), De indre kinesiske Betingelser for den økonomiske Udvikling (4) og Kinas Trafikforhold (5).

Afsnittene om Kinas Raastofproduktion og Kinas Trafik er efter Anmelderens Mening Bogens bedste og giver en virkelig god og grundig Fremstilling af Ressourcer og Produktion af de vigtige Raastoffer og af den sidste Menneskealders Udvikling inden for Kinas Trafikforhold, specielt Jernbanernes Udvikling.

Ogsaa Kapitlerne om Kinas Udenrigshandel (6) og Investeringer (7) giver en letlæselig og dog indgaaende Fremstilling af de behandlede Forhold. Som Helhed giver denne Bog saaledes uden Tvivl den fyldigste og mest moderne Oversigt over Kinas Erhvervsliv (÷ Landbrug), som er udgivet paa Dansk. En Undtagelse gælder dog beklageligt nok Kinas vigtigste Erhverv, Landbruget, som beskæftiger 80 % af Kinas 420 Mill. Mennesker, og som ikke desto mindre i det foreliggende Arbejde i paafaldende Grad behandles som Stedbarn. Kun rent en passant behandles de herhenhørende Spørgsmaal, og enkelte Steder gives paa Grundlag af Vahl og Hatt: »Jorden og Menneskelivet« en lille skematisk Oversigt i Omfang svarende til, hvad man kan finde i en middelstor Skolebog. Inden for dansk Litteratur maa man altsaa stadig ty til »Vahl og Hatt«, naar det gælder en indgaaende Fremstilling af Kinas Hovederhverv.

En Del af Anmelderens Indvendinger over for Enkeltheder i Arbejdet knytter sig iøvrigt til Bemærkninger om Kinas Landbrug. Man »dyrker« ikke Silke (p. 12), ej heller Uld (p. 126 tales om »Udvidelse af Raauldarea-lerne«). U. S. S. R. og ikke Kina er Verdens største Producent af Hvede (p. 55), derimod er Kina og ikke Indien Verdens største Risproducent (p. 127). Man kan ikke om Kina sige, at »Ris og Hvede dyrkes i særlige Omraader« (p. 113); Ris dyrkes praktisk talt over hele Kina, og Hvede er en almindelig Afgrøde i Størstedelen af Kina. Hektarudbyttet i Kina er som Helhed godt og ikke, som det her Gang paa Gang fremhæves (p. 57, 66 og 69), særligt ringe. P. 57 tales om den »uhyre lave Produktivitet«, p. 66 om det lave Udbytte »ikke blot pr. Mand, men ogsaa pr. ha«. Begge Dele er forkert. I Kina er Hektarudbyttet for Hvede langt bedre end i de to andre førende Hvedelande, U. S. S. R. og U. S. A., og endvidere meget højere end i de store Eksportlande for Hvede, omtrent som i Europas vigtigste Hvedelande: Frankrig og Italien. For Ris er Hektarudbyttet $\frac{3}{4}$ af Japans (ikke som det angives p. 69 Halvdelen af Japans) og langt større end i de andre store Risomraader: Forindien og Bagindien. At kritisere Kinas Hektarudbytte for Ris paa Grundlag af en Sammenligning med Spanien (p. 69) er helt vildt. Ris er Kinas Hovedafgrøde, men dyrkes i Spanien kun paa ganske smaa, særlig gunstige Omraader. Iøvrigt er Spaniens Hektarudbytte højst dobbelt saa stort som Kinas og ikke, som det angives, 4 Gange saa stort. Kinas Hektarudbytte for Ris er ca. 26 hkg og ikke 18 hkg. Majs er Hovedafgrøden i store Dele af Vestkina (Szechwan), ikke, som det fremgaar af Kortet p. 53, Ris eller Ris og Hvede.

P. 107 siges: »Skønt Kysten, geografisk betragtet, ved sin lige ubrudte Linie ikke i særlig Grad egner sig til Skibsfart . . .«. Kinas Kyst er, som det kan ses i en almindelig Skolegeografi, lige og uegnet til Skibsfart nord for Yangtses Munding, men Sydkinas Kyst byder til Gengæld Skibsfarten saa gode Muligheder som kun faa Kyster i Verden (jvf. Djunkernes Betydning for Sydkinas Kysthandel). S. 98 fremhæves, at der løber særlig mange Jernbaner parallelt med den sejlbare Del af Yangtse; det modsatte fremgaar af Kortet p. 95. P. 94 mangler en Fodnote. P. 107 sættes Industriprodukter i Modsætning til Importvarer: »Paa Yangtse transporteres alle Slags Varer — i Reglen Landbrugsprodukter og Mineraler ned ad Floden og Industriprodukter saavel som Importvarer opad«. P. 40 sammenlignes — idet *Bain* citeres — Kineserens gennemsnitlige Forbrug af Kul til Hjemmebrændsel med Englænderens og Amerikanerens. Denne Sammenligning er ikke, som Forf. mener, meningsløs paa Grund af Kineserens Fattigdom og de manglende Transportmuligheder, men halter, fordi Kinas Klima gennemgaaende er varmere end U. S. A.'s og Englands. Det er stadig et aabent Spørgsmaal, om »Kina er en af Verdens store Kulreserver« (p. 36). Paa dansk taler man ikke om blødt og haardt Tømmer (p. 129) men om Naaletræ og Løvtræ.

Endelig skal Kortene omtales lidt nærmere. De to store Bilagskort, som ligger bag i Bogen, er ikke gode. Det skal indrømmes, at det er en overordentlig vanskelig Opgave at fremstille et fysisk Kort i én Farve, men det kan gøres meget bedre og mere overskueligt, end det er Tilfældet her (»Adgangsveje til Kina«). Kortet p. 9 (»Kinas dyrkede Areal«) er laant og daarligt — til og med uden Signaturforklaring! (Hvad betyder de forskel-

lige Skraveringer?). Kortet p. 37 over Raastofproduktionen er ogsaa laant og desværrer et af disse uoverskuelige »Bogstavkort«, som det synes næsten umuligt at faa udryddet i Dagspressen og i økonomisk Litteratur. Langt bedre Kort kunde være laant fra Tidsskriftet »Economic Geography« eller fra Cresseys Standardværk »Chinas Geographic Foundations«, som Forf. ikke synes at kende.

Til Slut maa Anm. udtrykke sin Forundring over, at moderne Økonomer har saa ringe Realitetssans, at de behandler Kina og Manchukuo under ét, efter at Staterne nu har været adskilt i 10 Aar.

Johannes Humlum.

Poul Nyboe Andersen: Fra Guldfod til Clearing. Nyt Nordisk Forlag — Arnold Busck. København 1942.

For kort Tid siden gjorde Nyboe Andersen med Bogen »Penge og Penges Værd« et vellykket Forsøg paa at delagtiggøre en større Kreds i vore Dages Tanker om Pengeteori. Som et Supplement foreligger nu i Serien »Mennesket og Kulturen« en Oversigt over den Valutapolitik, som siden Aarhundredskiftet er ført ude i Verden og herhjemme. Paa 100 smaa, pæne Sider vil Forfatteren give »den interesserede, ikke-fagkyndige« et Indblik i den Aarsagssammenhæng, der forbinder den lykkelige Førkrigstids selvregulerende Guldfod med vore Dages komplicerede handelspolitiske Systemer.

Man spørger sig paa Forhaand, om det overhovedet er forsvarligt at gaa i Gang med en Opgave af det Format inden for saa snævre Rammer. Vil den »opmærksomme Avislæser«, Bogen henvender sig til, kunne faa en virkelig Indsigt i Sammenhængen og ikke blot en overfladisk Opfattelse af tvivlsom Værdi? Efter Læsningen er man ikke i Tvivl om, at Opgaven er løst i hvert Fald i tilstrækkelig Grad til, at man roligt kan anbefale Bogen til Studium i de videste Kredse. Naturligvis undgaas det ikke, at man under Læsningen af og til studser over en lovlige kortfattet Forklaring; men i Reglen tvinges man samtidig til at indrømme, at skal man nøjes med at anføre en enkelt Aarsag eller to, kan man næppe træffe et bedre Valg, end Forfatteren har gjort.

Mest Besvær volder det Forhold — som iøvrigt med Rette er gjort til et Hovedsynspunkt for hele Fremstillingen — at Valuta- og Handelspolitikken overhovedet ikke kan forstaas isoleret, men maa ses som en enkelt Side af Staternes Reaktion over for det samlede økonomiske (og politiske) Forløb. Det bliver følgelig ikke tilstrækkeligt at forklare de specielle valutariske Problemer; overalt maa Forbindelseslinjerne trækkes op til den almindelige Konjunkturtilstand, til Arbejds- og Varemarkedets Struktur etc.

I Bogens første Kapitel med den pompøse Titel »I Statskapitalismens Tidehverv« giver Forfatteren som Baggrund for den efterfølgende Fremstilling en Oversigt over de vigtigste Træk i det økonomiske Livs Udvikling fra en liberal Økonomi til et System, der næsten helt er domineret af private og offentlige Reguleringer. Som en Aarsag til Tredivernes store Arbejdsløshed nævnes her, at Renteudbyttet af nye Kapitalanbringelser er